

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 20 lutego 2020 r.

Druk nr 80

**KOMISJA PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Robert Mamątow.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pociąg

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach

Art. 1. W ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 138) w art. 23 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Uroczystą odznaką godności Wielkiego Mistrza jest Łańcuch Orderu Orła Białego ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 18 marca 1932 r. Łańcuch ten jest Klejnotem Rzeczypospolitej.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycji P9-25/19 skierowanej do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę prywatną. Autor petycji zwrócił się o dokonanie zmiany ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 138) w celu przywrócenia Łańcucha Orderu Orła Białego – Klejnotu Rzeczypospolitej.

W ocenie autora petycji ustawowe przywrócenie Łańcucha Orderu Orła Białego ma znaczenie symboliczne i prestiżowe dla urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Łańcuch ten, jako odznaka orderowa, byłby szczególnym symbolem łączącym współczesne czasy z tradycją I i II Rzeczypospolitej.

W związku z powyższym autor petycji postuluje dodanie ust. 2a w art. 23 ustawy o orderach i odznaczeniach w brzmieniu: *„Uroczystą odznaką godności Wielkiego Mistrza jest Łańcuch Orderu Orła Białego ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 18 marca 1932 r. Łańcuch ten jest Klejnotem Rzeczypospolitej”*.

2. Różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Order Orła Białego, ustanowiony w 1705 r., został odnowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 1921 r. jako najwyższe odznaczenie państwowe Rzeczypospolitej. Order ten nadawany był „w celu nagradzania znamienitych zasług zarówno cywilnych jak i wojskowych, położonych w czasie pokoju lub wojny dla chwały i pożytku Rzeczypospolitej”. Mógł być przyznawany „osobom, które istotnie i wybitnie przyczyniły się do odzyskania lub utrwalenia niepodległości i zjednoczenia Polski albo do jej rozkwitu”.

W świetle ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Orła Białego” (Dz. U. poz. 136) odznaką orderu Orła Białego, oprócz krzyża orderowego, gwiazdy orderowej, wstęgi orderowej był także łańcuch orderowy. Ponadto w myśl art. 5 tej ustawy „Naczelnik Państwa z tytułu swego wyboru na ten urząd staje się kawalerem orderu „Orła Białego”, jest z urzędu Wielkim Mistrzem Orderu i, jako taki, przewodniczy w Kapitulie. Uroczystą odznaką godności Wielkiego Mistrza jest łańcuch orderu (...). Łańcuch ten jest klejnotem Rzeczypospolitej”.

Należy dodać, że wygląd łańcucha orderowego został zmieniony przez ustawę z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Orła Białego” (Dz. U. poz. 346).

Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach przywróciła Order Orła Białego. Nie został jednak przywrócony Łańcuch, związany historycznie z Orderem Orła Białego, jako atrybut Wielkiego Mistrza tego orderu.

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy o orderach i odznaczeniach ustanowiony w roku 1705 i odnowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 4 lutego 1921 r. Order Orła Białego jest najwyższym orderem Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 23 tej ustawy Kapitułę Orderu Orła Białego tworzą Wielki Mistrz Orderu i pięciu członków Kapituły. Natomiast prezydent z tytułu swego wyboru na ten urząd staje się Kawalerem Orderu Orła Białego, Wielkim Mistrzem Orderu i przewodniczy jego Kapitulę.

W związku z powyższym projektowana zmiana ma na celu przywrócenie Łańcucha Orderu Orła Białego. Polega na dodaniu w art. 23 ustawy o orderach i odznaczeniach regulacji, zgodnie z którą uroczystą odznaką godności Wielkiego Mistrza będzie Łańcuch Orderu Orła Białego ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 18 marca 1932 r. Ponadto Łańcuch Orderu Orła Białego zostaje uznany za Klejnot Rzeczypospolitej.

Projekt przewiduje, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

3. Założenia aktów wykonawczych

W związku z przyjęciem projektu ustawy uzasadniona jest potrzeba wprowadzenia stosownych zmian w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydanym na podstawie art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o orderach i odznaczeniach, odnośnie do opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia Łańcucha Orderu Orła Białego.

Rozporządzenie to powinno uwzględniać opis Łańcucha Orderu Orła Białego zawarty w ustawie z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Orła Białego”.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.